

Sygn. akt **IC 1111/11**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2014r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : **S.S.O. Grażyna Lipianin**

Protokolant : **protokolant sądowy Olga Kuna-Kowalczyk**

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014r. na rozprawie

sprawy z powództwa

K. D.

przeciwko

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie

I. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powódki K. D.:

a) tytułem zadośćuczynienia kwotę 72.000 zł (siedemdziesiąt dwa tysiące złotych) z odsetkami ustawowymi od 3 września 2011r. do dnia zapłaty;

b) tytułem odszkodowania kwotę 4.896 zł (cztery tysiące osiemset dziewięćdziesiąt sześć złotych) z odsetkami ustawowymi od 10 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty;

c) z tytułu zwiększonych potrzeb rentę skapitalizowaną w kwocie 5.200zł (pięć tysięcy dwieście złotych) i rentę w kwocie 200zł (dwieście złotych) miesięcznie, płatną z góry do dnia 10-go każdego kolejnego miesiąca, poczynając od marca 2014r.;

II. ustala, że pozwany będzie ponosić odpowiedzialność za ewentualne dalsze następstwa wypadku, jakiemu uległa powódka w dniu 28 marca 2002r.;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 7.089,87 zł (siedem tysięcy osiemdziesiąt dziewięć złotych osiemdziesiąt siedem groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt IC 1111/11

UZASADNIENIE

Pozwem z 30 grudnia 2011 roku K. D., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwot:

- 72.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od 3 września 2011 roku do dnia zapłaty;
- 4.896 zł tytułem zwrotu kosztów opieki z ustawowymi odsetkami od 31 dnia od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty;
- 200 zł miesięcznej renty tytułem zwiększonych potrzeb, płatnej do 10 dnia każdego miesiąca, poczynając od 1 stycznia 2012 roku.

Ponadto wystąpiła o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za szkody, które mogą pojawić się u niej w przyszłości oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych (pozew k.2-8).

W uzasadnieniu wskazała, że w dniu 28 marca 2002 roku została poszkodowana w wypadku komunikacyjnym. Pojazd sprawcy wypadku ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej w (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. Doznała obrażeń ciała w postaci: złamania obu gałęzi prawej kości łonowej, pęknięcia prawego stawu biodrowego, złamania kości krzyżowej, urazu głowy. Ujawniły się również zaburzenia nerwicowe, poczucie lęku i stres pourazowy. Już po wypadku była w ciąży, ze względu na doznane w wypadku obrażenia przeprowadzono zabieg cesarskiego cięcia. Urazy odniesione w wypadku oraz będące tego następstwem zabiegi operacyjne i rehabilitacyjne wiązały się z dużym cierpieniem fizycznym. Zmuszona została do długotrwałego leczenia farmakologicznego i rehabilitacji. Rozpoznano u niej bólowe ograniczenie ruchomości kręgosłupa oraz prawej kończyny dolnej. Udało się uzyskać jedynie częściową poprawę stanu zdrowia. Przed wypadkiem była osobą zdrową, sprawną fizycznie. Zajmowała się pracami w ogrodzie, co sprawiało jej przyjemność. Aktualnie nie może wykonywać wszystkich czynności życia codziennego. Występują dolegliwości bólowe, które wymuszają stosowanie środków przeciwbólowych i bierny odpoczynek. Utrudnia to powódce codzienną egzystencję.

Na skutek obrażeń odniesionych w wypadku, przez okres ok. trzech miesięcy nie mogła poruszać się w pełnym zakresie. Musiała leżeć, wymagała opieki i pomocy osób najbliższych w wykonywaniu najprostszych czynności życia codziennego.

Wymaga opieki lekarskiej i rehabilitacji. Na zwiększone z tego tytułu potrzeby składają się koszty wizyt lekarskich miesięcznie około 150 zł oraz leków przeciwbólowych około 50 zł.

Ponieważ nie jest możliwe do przewidzenia, kiedy i w jaki sposób ujawnią się wszystkie skutki wypadku, uzasadnione jest ustalenie odpowiedzialności pozwanego za szkody, jakie mogą pojawić się w przyszłości.

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wskazał, że w toku likwidacji szkody uznał swoją gwarancyjną odpowiedzialność za szkodę spowodowaną opisanym w pozwie zdarzeniem z 28 marca 2002 roku. Przyznane dotychczas poszkodowanej świadczenie pieniężne z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 28.000 zł oraz renta z tytułu utraconych dochodów w wysokości 615 zł miesięcznie, wypłacana kwartalnie, wyczerpują roszczenia odszkodowawcze powódki. Proces leczenia powódki w Oddziale Urazowo-Ortopedycznym w Wojewódzkim Szpitalu (...) w B. był stosunkowo krótki (od 28 marca do 10 kwietnia 2002 roku), nie był inwazyjny. Podjęcie przez powódkę leczenia w poradni ortopedycznej i neurologicznej w 2010 roku oraz leczenie w poradni zdrowia psychicznego, podjęte 15 września 2009 roku, nie mają związku z następstwami wypadku. Pozwany wskazał również, że podstawą zasądzenia na rzecz powódki odszkodowania z tytułu zwrotu kosztów opieki oraz renty z tytułu zwiększonych potrzeb, powinna być dokumentacja w postaci rachunków lub faktur VAT w zakresie ponoszonych na te cele wydatków. Dokumenty takie nie zostały do pozwu dołączone (odpowiedź na pozew k. 100-107).

W toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 marca 2002 roku w miejscowości K. H. doszło do wypadku komunikacyjnego, którego sprawcą była E. B., kierująca samochodem marki F. (...) o nr rejestracyjnym (...). Powódka jechała we wskazanym pojeździe jako pasażerka (fakt przyznany k. 101, historia choroby k. 15-16, zeznania powódki k. 211, 119-122).

E. B., posiadała zawartą z pozwanym umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, nr polisy (...) (fakt przyznany k. 101, akta szkody nr (...) k. 6).

W wyniku zdarzenia K. D. doznała złamania miednicy w obrębie obydwu gałęzi kości łonowej prawej, złamania dna panewki biodra prawego bez zwichnięcia centralnego, złamania kości krzyżowej prawej oraz urazu głowy (dokumentacja lekarska k. 13-45, opinia biegłego z zakresu neurologii i rehabilitacji medycznej A. G. k. 166-172, opinia biegłego z zakresu chirurgii urazowo-ortopedycznej T. K. 186-188).

K. D. została przewieziona karetką pogotowia ratunkowego do Oddziału Urazowo-Ortopedycznego Wojewódzkiego Szpitala (...) w B., gdzie przebywała do 10 kwietnia 2002 roku. Zastosowano leczenie wyciągiem bezpośrednim nadkostkowym prawej nogi. W zaleceniach przy wypisie odnotowano leżenie, rehabilitację w łóżku, po dwóch tygodniach próby chodzenia przy pomocy kul łokciowych (historia choroby k. 15-19).

W okresie pobytu w szpitalu od 28 marca do 10 kwietnia 2002r. oraz przez miesiąc po powrocie do domu powódka nie mogła samodzielnie funkcjonować. Była niezdolna do samoobsługi i wymagała opieki innych osób przy podstawowych czynnościach w wymiarze 8 godzin dziennie. W domu przez pierwszy miesiąc nadal leżała w łóżku. Zajmowała się nią rodzina, mąż D. D. (1) oraz ciotka J. R. (1). Pomagali oni przy podstawowych czynnościach życia codziennego, toalecie, przygotowywali posiłki. Koszty tego zastępstwa, tylko podczas pobytu w domu, wyniosły 1.632zł (8x30x6,80zł). W ciągu sześciu kolejnych miesięcy od wypadku istniały u powódki ograniczenia w wykonywaniu cięższych czynności życia codziennego. Wymagała pomocy drugiej osoby przez 3 godziny dziennie. Koszty tego zastępstwa wyniosły 3.672zł (3x30x6x6,80zł). Członkowie rodziny zastępowali powódkę i pomagali przy wykonywaniu takich prac jak sprzątanie, pranie, robienie zakupów, noszenie ciężkich przedmiotów, opieka nad dziećmi (zeznania powódki k. 211, 119-122, zeznania J. R. k. 120v-121v, zeznania D. D. k. 121v-122, opinie biegłych k. 166-172, 186-188).

Mając na uwadze opłatę za usługi opiekuńcze wynikającą z pisma Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (k.84), łącznie koszty niezbędnej pomocy wyniosły około 5.304zł.

Od 30 kwietnia 2002 roku K. D. kontynuowała leczenie ambulatoryjne w Poradni Przychodni Urazowo-Ortopedycznej w B.. Stwierdzono u niej dużą bolesność prawego stawu biodrowego oraz kręgosłupa. Do wizyty 3 lutego 2003 roku powódka chodziła z pomocą lasek łokciowych (dokumentacja lekarska k. 13-45).

W wyniku wypadku nie doszło u powódki do uszczerbku na zdrowiu z przyczyn ginekologicznych (opinia biegłego z zakresu ginekologii i położnictwa J. T. k. 141-147). W 2004r. powódka urodziła czwarte dziecko. Od 20 do 28 marca 2004 roku powódka przebywała na Oddziale G. Położniczym Wojewódzkiego Szpitala w B.. W konsultacji ortopedycznej z 22 marca 2004 roku stwierdzono złą ruchomość stawu biodrowego prawego. Ze względów ortopedycznych poród drogami natury był niewskazany. W związku z tym w dniu 24 marca 2004 roku u powódki wykonano cesarskie cięcie, co było źródłem dodatkowych dolegliwości bólowych i dyskomfortu, mimo niepowikłanego przebiegu (dokumentacja lekarska k. 46-74).

W efekcie wypadku powstały się u powódki zaburzenia lękowo-depresyjne oraz zaburzenia emocjonalne, w tym nastrój depresyjny, lęk, zamartwianie się, poczucie nieprzydatności. Uczestnictwo w wypadku i konsekwencje, jakich powódka wciąż doświadcza (ograniczenie sprawności fizycznej) było głównym czynnikiem stresującym. Powódka, jako matka czwórki dzieci, zamartwiała się ograniczeniami zdolności do spełniania codziennych obowiązków. Podjęła leczenie farmakologiczne u lekarza psychiatry. Leczy się z powodu zaburzeń depresyjno-lękowych i emocjonalnych

(opinia biegłych psychiatry A. H. i psychologa B. O. k. 128-131, historia choroby k. 75-76, zeznania powódki k. 211, 119-122 zeznania J. R. k. 120v-121v, zeznania D. D. k. 121v-122).

Chodzi utykając na kończynę dolną prawą. Utrzymują się u niej dolegliwości bólowe ze strony kręgosłupa odcinka L-S z promieniowaniem do prawej kończyny dolnej, a nadto dolegliwości bólowe prawego biodra. Występują pourazowe zmiany zwyrodnieniowe. Pourazowa artroza ma charakter postępujący, nie rokuje poprawy. Wskazana jest w przyszłości, w ciągu najbliższych 15 lat, protezoplastyka prawego biodra (historia choroby k. 15-19, 29-32, zaświadczenia lekarskie k. 34, 40, 43, 45, 173, opinie biegłych k. 166-172, 186-188).

Trwały uszczerbek na zdrowiu powódki z punktu widzenia neurologicznego z powodu zespołu bólowego kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego i przewlekłych zaburzeń nerwicowych wynosi 17% (opinia neurologa k. 170) i ortopedycznego 30% (opinia k. 187).

Powódka winna korzystać z zabiegów usprawniających i rehabilitacyjnych w cyklach po 10 dni zabiegowych raz na pół roku. Wymaga systematycznych ćwiczeń usprawniających.

Mając na uwadze trudności z uzyskaniem zabiegów rehabilitacyjnych w ramach ubezpieczenia, powinna mieć możliwość skorzystania z nich przynajmniej raz w roku poza ubezpieczeniem. Koszty takich zabiegów (1 cykl, przy dwóch zalecanych w roku) to 360zł (opinia biegłego k. 171). Dodatkowo powódka poniesie koszty dojazdów z domu na zabiegi w dwu cyklach po 10 dni zabiegowych, co daje kwotę 80zł (bilety po 2zł x 2 x 20). Winna też mieć możliwość skorzystania z leczenia uzdrowiskowego, co nawet przy skierowaniu z NFZ wiąże się z częściową odpłatnością i wydatkami na dojazd.

Wskazane jest okresowe stosowanie leków przeciwbólowych i przeciwzapalnych. Koszt kwartalny to kwota 50-70zł, rocznie 200-240zł (opinie biegłych k. 171 i 188).

Powódka 2-3 razy w roku uczęszcza do neurologa na wizytę odpłatną, przy koszcie jednej wizyty 80zł (rocznie 240zł).

Koszty leczenia psychiatrycznego to kwota 15zł do 27zł miesięcznie, rocznie od 180zł do 324zł.

Tylko wyszczególnione wyżej wydatki (bez sanatorium i wizyt u ortopedy) stanowią kwotę w roku 1.244zł.

Powódka wymaga wydatków nie tylko na leczenie i rehabilitację, ale również wymaga pomocy w cięższych pracach domowych, takich jak sprzątanie, pranie, wieszanie firanek (opinia biegłego k. 188), których to czynności nie rekompensuje wypłacana dotychczas przez pozwanego renta (jedynie zastępstwo w pracach ogrodowych).

K. D. w dacie wypadku miała 31 lat. Była pracownikiem fizycznym w prywatnej pieczarkarni w W.. Uprawiała ogród warzywny na potrzeby rodziny. Decyzjami Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w B. zaliczono powódkę do lekkiego stopnia niepełnosprawności, aktualnie do 6 lutego 2015 roku (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 98, decyzje o stopniu niepełnosprawności akta szkody k. 104, 155, 250).

Powódka wystąpiła do pozwanego o wypłatę zadośćuczynienia 102.000zł w dniu 2 sierpnia 2011r. (wniosek k. 85-87, potwierdzenie daty wpływu w aktach szkody k. 238-240).

Tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę pozwany wypłacił powódce łącznie kwotę 28.000 złotych. Z tytułu utraconych dochodów pozwany wypłaca powódce rentę w wysokości 615 zł miesięcznie, płatną kwartalnie z góry. W skład tej renty wliczono kwotę 500zł utraconego dochodu, 105zł na donajęcie osoby do pracy w ogrodzie i 10zł na dojazdy do lekarzy (akta szkody k. 13-14, 22-23, 246-248).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na wskazanych powyżej dowodach.

Odnosnie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, należy wskazać, że żadna ze stron nie zgłaszała zastrzeżeń, co do ich prawdziwości. Sąd z urzędu nie dostrzegł również jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania ich mocy dowodowej. Ta kategoria dowodów została obdarzona przez Sąd w całości walorem wiarygodności.

Sąd uznał również za w pełni wiarygodne zeznania świadków: J. R. (1) (k. 120v-121v) oraz D. D. (1) (k. 121v-122), na podstawie których, ustalił zakres sprawowania nad powódką opieki, rodzaj i natężenie jej cierpień fizycznych i psychicznych na skutek wypadku, zwiększonych potrzeb oraz zmiany sposobu trybu życia K. D. po wypadku.

Zgodne z zeznaniami świadków były również zeznania powódki (k. 211, 119-122), dlatego też Sąd również i tym zeznaniom nie odmówił wiarygodności.

Zeznania świadków oraz powódki wzajemnie się uzupełniają, tworząc logiczną całość, dlatego też nie było podstaw do ich kwestionowania, ponadto znajdują one potwierdzenie w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, w tym w wywołanych w sprawie opiniach biegłych.

Sąd podzielił wnioski płynące z opinii biegłych sądowych z zakresu psychologii B. O. i psychiatrii A. H. (k.128-131), z zakresu ginekologii i położnictwa J. T. (k.141-147), z zakresu neurologii i rehabilitacji medycznej A. G. (k.166-172) i z zakresu chirurgii urazowej T. K. (k. 186-188). Opinie wydane zostały przez osoby posiadające wiedzę specjalistyczną w swoich dziedzinach, kwalifikacje i doświadczenie, na podstawie dokumentacji medycznej znajdującej się w aktach sprawy oraz po bezpośrednich badaniach powódki. Opinie są rzetelne, obiektywne i zawierają odpowiedzi na postawione pytania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne w całości.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostaje odpowiedzialność strony pozwanej (ponoszona w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej) za doznaną przez K. D. szkodę oraz krzywdę będące następstwem wypadku z 28 marca 2002 roku.

Powódka dochodziła zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, którego podstawę prawną stanowi treść art. 445 kc w zw. z art. 444 kc. Zgodnie ze wskazanym przepisem w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie jest sposobem naprawienia krzywdy ujawnionej jako cierpienia fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz cierpienia psychiczne (negatywne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała, czy rozstroju zdrowia). Celem zadośćuczynienia jest przede wszystkim złagodzenie tych cierpień. Winno ono mieć charakter całościowy i obejmować wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane jak i te, które zapewne wystąpią w przyszłości (tak wyrok SN z 3 lutego 2000 roku, I CKN 969/98, lex nr 50824). Sąd przy określaniu wysokości zadośćuczynienia ma obowiązek brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, w tym stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność, czas trwania, wiek poszkodowanego, poczucie nieprzydatności, bezradność życiowa, nieodwracalność następstw i inne okoliczności, które w każdym wypadku mają charakter indywidualny.

Nie ulega wątpliwości, że powódka w następstwie wypadku doznała znacznych cierpień fizycznych i psychicznych. Trwale obniżeniu uległa jej sprawność fizyczna. W następstwie urazu odczuwała i odczuwa dolegliwości. Konieczne było przeprowadzenie zabiegu cesarskiego cięcia, gdyż powód drogami natury w następstwie obrażeń doznanych w wypadku nie był wskazany (zeznania powódki k. 211, 119-122 zeznania J. R. k. 120v-121v, zeznania D. D. k. 121v-122).

Powyższe okoliczności potwierdzone zostały w wywołanych w sprawie opiniach sądowych. I tak stosownie do opinii biegłego sądowego z zakresu neurologii i rehabilitacji medycznej A. G. na skutek wypadku z 28 marca 2002 roku u powódki doszło do dużego stopnia cierpień fizycznych i psychicznych przez okres miesiąca, umiarkowanego stopnia

cierpień fizycznych przez okres około sześciu miesięcy od wypadku, które w mniejszym nasileniu występowały później i okresowo pojawiają się również obecnie. Następstwa wypadku: przebyte złamanie kości krzyżowej i stłuczenie kręgosłupa L/S oraz nawracające zespoły bólowe i korzeniowe kręgosłupa lędźwiowego mogą okresowo upośledzać sprawność powódki. Nie odzyska ona w pełni sprawności sprzed wypadku. W związku z wypadkiem powódka wymaga zabiegów fizykoterapii i systematycznych ćwiczeń usprawniających (opinia sądowa z zakresu neurologii k. 166-172).

W sprawie wywołana została również opinia sądowa z zakresu chirurgii urazowej, według której przez okres pierwszego miesiąca leczenie pozwanej związane było z cierpieniem fizycznym o dużym nasileniu. Następnie cierpienia o nasileniu średnim trwały przez okres 6 miesięcy od wypadku. W mniejszym stopniu trwają do chwili obecnej. Z powodu rozwoju pourazowej artrozy powódka wymagać będzie wykonania zabiegu operacyjnego całkowitej artroplastyki stawu biodrowego. K. D. potrzebuje pomocy osób drugich podczas wykonywania cięższych czynności życia codziennego, np. sprzątanie, pranie, wieszanie firanek. Powódka nie odzyska nigdy sprawności sprzed wypadku (opinia sądowa z zakresu chirurgii urazowej, k. 186-188).

Według jednoznacznej opinii biegłego z zakresu neurologii i rehabilitacji medycznej pokrzywdzona doznała uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem, na który składa się przewlekły zespół bólowy korzeniowy kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego. Biegły wskazał, że następstwem wypadku było złamanie kości krzyżowej i stłuczenie kręgosłupa L/S oraz nawracające zespoły bólowe i korzeniowe kręgosłupa lędźwiowego (opinia k. 170, 172). Pokrzywdzona bezpośrednio po wypadku zgłaszała dolegliwości bólowe biodra i kręgosłupa (historia choroby k. 29-32). Nie ulega wątpliwości, że zmiany zwyrodnieniowe mają charakter pourazowy.

J. T. biegły z zakresu ginekologii i położnictwa wskazał, że zakres obrażeń związanych z przedmiotowym wypadkiem nie miał istotnego znaczenia klinicznego i nie niesie przesłanek by uznać, że spowodował w tym zakresie u pokrzywdzonej rozstrój zdrowia. W związku z wykonanym zabiegiem cesarskiego cięcia w okresie późniejszym największy dyskomfort bólowy dotyczył okresu bezpośrednio po operacji (opinia sądowa z zakresu ginekologii i położnictwa k. 141-147).

Wywołana w sprawie opinia psychiatryczno-psychologiczna jednoznacznie wskazuje na zakres cierpień psychicznych powódki. Biegli B. O. i A. H. zaopiniowali, że w związku z przebyłym wypadkiem u powódki doszło do cierpień psychicznych, które objawiały się w postaci zaburzeń lękowo-depresyjnych, które trwają do chwili obecnej. U powódki występują zaburzenia emocjonalne, na które składają się: nastrój depresyjny, lęk, zamartwianie się, poczucie niezdolności do radzenia sobie. Na codzienne funkcjonowanie i aktywność głównie wpływają ograniczenia sprawności fizycznej powódki. Stan psychiczny i emocjonalny jest w dużej mierze tego efektem. Konieczne jest wsparcie farmakologiczne powódki. Uczestnictwo w wypadku i jego konsekwencje, których wciąż doświadcza powódka, były głównym stresorem, przyczyniającym się do wystąpienia zaburzeń lękowo-depresyjnych (opinia sądowa z zakresu psychologii i psychiatrii k. 128-131).

W ocenie Sądu w świetle wskazanych opinii biegłych za błędne należało uznać stanowisko pozwanego, w którym próbował wykazać, że cierpienia doznawane przez pokrzywdzoną, związane chociażby z zaburzeniami depresyjnymi i bólem kręgosłupa nie pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z przedmiotowym wypadkiem.

Mając na uwadze doznane cierpienia fizyczne i psychiczne Sąd uznał, że odpowiednią sumę zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę będzie stanowić kwota 100.000zł. Z uwagi na to, że pozwany przyznał i wypłacił powódce tytułem zadośćuczynienia kwotę 28.000zł Sąd pomniejszył o nią sumę zadośćuczynienia należną K. D. i zasądził na rzecz powódki od pozwanego żadaną kwotę 72.000zł z odsetkami ustawowymi od 3 września 2011 roku do dnia zapłaty.

Wobec treści art. 817 § 1 kc pozwany był zobowiązany spełnić świadczenie (zadośćuczynienie) w terminie 30 dni, licząc od daty zawiadomienia o szkodzie. K. D. zgłosiła pozwanemu szkodę 2 sierpnia 2011r., wystąpiła z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia w piśmie datowanym 12 lipca 2011 roku (akta szkody nr (...) k. 238-240). Zatem odsetki

od zadośćuczynienia należą się od 31 dnia od zgłoszenia szkody i zgodnie z żądaniem pozwu zasądzone zostały od 3 września 2011 roku.

Zgodnie z treścią art. 444 § 1 zd. 1 kc w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Według powszechnie przyjmowanego stanowiska dotyczy to również wydatków związanych z koniecznością opieki i pielęgnacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 1973 r., II CR 365/73, OSN 1974/147).

Wykazane zostało, że członkowie rodziny, kosztem swojego wolnego czasu, naprzemiennie sprawowali opiekę nad powódką. K. D. w okresie pobytu w szpitalu, a następnie przez miesiąc podczas pobytu w domu była praktycznie niezdolna do samoobsługi i wymagała opieki innych osób przy podstawowych czynnościach życia codziennego w wymiarze co najmniej 8 godzin każdego dnia. Przez okres kolejnych 6 miesięcy od wypadku istniały u powódki ograniczenia w wykonywaniu cięższych czynności życia codziennego. Wymagała w tym okresie pomocy osób drugich średnio przez 3 godziny dziennie (opinie biegłych k. 171, 188).

Z powyższych względów Sąd, zgodnie z żądaniem pozwu, zasądził od pozwanego na rzecz K. D. kwotę 4896 zł z odsetkami ustawowymi od 10 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty.

W świetle art. 481 § 1 kc odsetki należą się za okres opóźnienia. Powódka zgłosiła pozwanemu żądanie zasądzenia na jego rzecz odszkodowania za opiekę dopiero w pozwie, w związku z czym odsetki ustawowe zostały (zgodnie z żądaniem pozwu) zasądzone po 30 dniach od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu w dniu 9 marca 2012r. (potwierdzenie odbioru k. 92).

Zgodnie z treścią art. 444 § 2 kc, jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

Każda z wymienionych w przepisie okoliczności, tj. utrata zdolności do pracy zarobkowej, zwiększenie potrzeb, zmniejszenie widoków powodzenia na przyszłość, stanowi samodzielną podstawę zasądzenia renty. Zwiększenie potrzeb stanowi szkodę przyszłą, wyrażającą się w stale powtarzających się wydatkach na ich zaspokojenie, np. konieczność stałego leczenia, zabiegów, kuracji, opieki osób trzecich, specjalnego odżywiania itp. (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 24 maja 1996r., sygn. akt III APr 7/96, OSA 1997/6/18; Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, T.I, pod red. G.Bieniek, wydanie 7, art. 444kc).

Chybione są argumenty pozwanego, kwestionujące zasadność renty z tytułu zwiększonych potrzeb, ze względu na brak rachunków lub faktur za wizyty u neurologa, ortopedy i psychologa oraz na zakup leków. Stosownie do ugruntowanego stanowiska judykatury przesłanką zasądzenia renty z tytułu zwiększonych potrzeb jest udowodnienie istnienia zwiększonych potrzeb. Przyznanie renty z tego tytułu nie jest zaś uzależnione od wykazania, że poszkodowany zaspokaja te potrzeby i ponosi z tym związane wydatki (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 sierpnia 2013 roku I ACa 322/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1976 roku, sygn. akt IV CR 50/76 OSNC 1977/1/11). W przeciwnym razie przyznanie stosownej renty byłoby uwarunkowane nie potrzebami poszkodowanego, lecz wcześniejszą możliwością ich samodzielnego zaspokajania.

Uzasadniając żądanie renty powódka podała, że miesięcznie wydaje ok. 150 zł tytułem kosztów związanych z wizytami u neurologa, ortopedy i psychologa, zaś ok. 50 zł na leki. Zeznając przed Sądem wskazała, że na leki miesięcznie wydaje ok. 200 złotych, co trzy miesiące chodzi na prywatne wizyty lekarskie do neurologa, które kosztują po 80 zł (k. 211-212).

Nie ulega wątpliwości, że w skutek wypadku z 28 marca 2002 roku potrzeby K. D. wzrosły. Są one związane z koniecznością finansowania leków, rehabilitacji i wizyt u specjalistów. Gdyby nie następstwa wypadku nie musiałaby ponosić tych wydatków.

W swojej opinii biegli psychiatra oraz psycholog wskazali, że jakkolwiek stan psychiczny powódki będący wynikiem wypadku nie stwarza konieczności podjęcia psychoterapii, to uzasadnia podjęcie leczenia farmakologicznego. Obecnie powódka przyjmuje leki przeciwdepresyjne Andepin i Chlorprotixen. Leki są refundowane i miesięczny koszt leczenia wynosi około 15 zł. W przypadku przepisania leków ze 100% odpłatnością koszt wynosiłby do 27zł (k. 131).

Biegły z zakresu neurologii i rehabilitacji zaopiniował, że w związku z następstwami wypadku z 28 marca 2002 roku, powódka wymaga rehabilitacji i leczenia farmakologicznego. Średni kwartalny koszt leków to 50 - 70 zł. W przypadkach dłuższego niż pół roku oczekiwania na zabiegi: wykonywane w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, wskazane jest korzystanie z odpłatnych świadczeń rehabilitacyjnych. Średni półroczny koszt zabiegów wynosi 360 zł. Powódka powinna okresowo korzystać z leczenia uzdrowiskowego w ramach ubezpieczenia zdrowotnego w NFZ. Pobyt w sanatorium wiąże się z częściową odpłatnością (k. 166-172).

Rocznie wydatki powódki na leki neurologiczne 280zł, na wizyty lekarskie u neurologa 240 zł, na dojazdy na rehabilitację 80zł, na koszty zabiegów rehabilitacyjnych 360zł, na leki psychiatryczne od 180 do 324 zł, łącznie jest to wydatek 1140zł-1284zł, a dochodzą przecież wizyty u innych specjalistów (ortopeda), częściowa odpłatność za sanatorium (w tym koszt dojazdu). Mając powyższe na uwadze należy uznać, że żądana kwota 200zł miesięcznie z tytułu zwiększonych potrzeb nie jest wygórowana.

Wymaga też pomocy przy cięższych pracach domowych, której to szkody nie rekompensuje wypłacana dotychczas renta (dotyczy tylko prac w ogrodzie).

Miesięczne koszty związane z leczeniem farmakologicznym, okresowym korzystaniem z zabiegów rehabilitacyjnych i wizytami u specjalistów, pomocą w cięższych pracach domowych Sąd ustalił w oparciu o treść art. 322 k.c., zgodnie z którym jeżeli w sprawie o naprawienie szkody, (...) sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Biegli nie określili sztywno wysokości kosztów, jakie powódka będzie zmuszona ponieść w związku z leczeniem farmakologicznym, wykonywanymi zabiegami rehabilitacyjnymi oraz wizytami u specjalistów.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności zeznań powódki i opinii biegłych sądowych, Sąd ustalił, że K. D. z powodu dolegliwości spowodowanymi następstwami wypadku winna mieć możliwość korzystania z pomocy lekarzy specjalistów neurologa i ortopedy, wykonywania zabiegów rehabilitacji i przyjmowania stosownych leków. Sąd działając w oparciu o zasady doświadczenia życiowego uznał, że z tego tytułu, w celu realizacji zwiększonych potrzeb, zasadnym będzie przyznać powódce żądana kwotę 200 zł miesięcznie. Dlatego też na zasadzie art. 444 § 2 kc uznał, że kwota ta stanowi uzasadniony i konieczny wydatek.

Wobec tego, że pozwany nie przyznał powódce renty w żądanym zakresie, przysługuje jej wyrównanie w kwocie 200 zł miesięcznie za okres od 1 stycznia 2012 roku (zgodnie z żądaniem pozwu) . Z tych względów Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki tytułem skapitalizowanej renty kwotę 5.200 zł (26 miesięcy /lata 2012 i 2013 oraz styczeń i luty 2014r./ x 200 zł) i rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 200 zł płatną z góry do dnia 10-go każdego kolejnego miesiąca, poczynając od marca 2014 roku.

Sąd uznał za zasadne żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. W sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym – uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia – oprócz zasądzenia określonej sumy – Sąd może jednocześnie ustalić odpowiedzialność pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. Artykuł 189 k.p.c. nie stoi na przeszkodzie jednoczesnemu wytoczeniu powództw o świadczenie i o ustalenie w sytuacji, gdy ze zdarzenia wyrządzającego szkodę w postaci uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia przysługują już poszkodowanemu określone świadczenia, ale z tego samego zdarzenia mogą się ujawnić w przyszłości inne jeszcze szkody, których dochodzenie nie jest na razie możliwe.

Mając na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności treść opinii sądowej z zakresu chirurgii urazowej, Sąd uznał, że rokowania co do stanu zdrowia K. D. są niepewne. Z powodu rozwoju pourazowej artrozy powódka w przyszłości będzie wymagała wykonania zabiegu operacyjnego całkowitej artroplastyki stawu biodrowego (k. 188). Dodatkowo należy mieć na uwadze, stosownie do treści opinii biegłego z zakresu neurologii, że stan powódki zależeć będzie od rehabilitacji i stosowania zabiegów fizykoterapii (k. 170). W ocenie Sądu nie można wykluczyć, że następstwa urazów jakich doznała powódka w wypadku ujawnią się dopiero w przyszłości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. stanowiącego o zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu.

Powódka wygrała proces w całości. Na koszty procesu składają się koszty wynagrodzenia pełnomocnika (3600zł) i opłaty od pełnomocnictwa (17zł), czyli łącznie 3617zł złotych. Pozwany zobowiązany jest uiścić na rzecz powódki kwotę 3617 zł, na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 490) 3600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł z tytułu z opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm.), nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 7.089,87 zł, tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, od których powódka była zwolniona (postanowienie k. 88). Na kwotę tą składają się: opłata sądowa od pozwu 3965 zł (zarządzenie k. 1) oraz wynagrodzenia biegłych w łącznej kwocie 3124,87 zł (postanowienia, k. 154, 155, 192).

Z tych też względów oraz w oparciu o wskazane powyżej przepisy, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku.